

მანანა შამილიშვილი

პოსტ(თ)მწერლობა, როგორც ამბის თხრობა, ქსელურ მედიაში

თანამედროვე ჟურნალისტიკაში პროფესიული ინსტრუმენტები უფრო სწრაფად ვითარდება, ვიდრე თავად პროფესიო, – მარკესმა ბრძანა. მის ნათქვამს რომ დავეთანხმოთ, დღევანდელ მედიაზე თვალის ერთი გადავლებაც კმარა. საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების განვითარების ფორსირებული ტემპი მუდამ ახალი გამოწვევების წინაშე აყენებს დღევანდელ მედიას, ცვლილებებს ითხოვს როგორც ფორმის მხრივ, ისე – შინაარსობრივადაც. წარსულს ჩაბარდა ვრცელი ანალიტიკური სტატიები, ნარკვევები თუ ჩანახატები (ანგარიში ხომ საერთოდაც საბჭოთა ეპოქაში ჩარჩა). მათი ადგილი დაიკავა მინიმალისტური ხელწერის ტექსტებმა, რომელთა ავტორებსაც ამ აჩქარებულმა ეპოქამ, პირდაპირი მნიშვნელობით, „მოკლედ თქმის“ ვალდებულება დააკისრა.

მოთხოვნის კვალად გარდაიქმნა ჟანრობრივი სახესხვაობებიც – გაჩნდა ახალი ფორმები, ტრანსფორმაცია განიცადა ძველმა. მონმენი ვხდებით მათი შერწყმა-სინთეზისა, ოპერატიული ჟანრების დომინანტობისა. მედიის დემოკრატიზაციის პირველ ტალღას შემოყოლილი და პრესაში გაბატონებული სვეტი უკვე ბლოგებმა ჩაანაცვლა... ამგვარად, დიგიტალური მედიის გაბატონებამ სულ სხვა მოთხოვნები წაუყენა მედიატექსტის ავტორს. მას ახლა მეტი განაფვა სჭირდება, რომ სათქმელი მაქსიმალურად შემჭიდროვებული სახით გადმოსცეს, მომჭირნე თხრობით მოყვეს ამბავს. ეს ახალი სტილისტიკა არ გახლავთ, თავის დროზე ჟურნალისტობანაცადმა ჰემინგუეიმაც დაამკვიდრა მსგავსი ხელრთვა – თხრობის ე.წ. აისბერგული პრინციპი, როცა ცოტას ამბობ, გაცილებით მეტს კი ქვეტექსტს ანდობ. ამ ფარული შრეების გამშიფრავ მკითხველს კი ერუდიციამ არ უნდა უღალატოს, მით

უფრო – ინტუიციამ, შიფრის კოდი რომ ამოიცნოს და მთხზველის ჩანაფიქრს მიხვდეს.

სკეპტიკური მკითხველი ახლა ჩაიცინებს, ნეტავ რამდენი ავტორი გეგულებათ დღეს მსგავსი სტილით მთქმელი, ან კიდევ – მისი გამგონიო. მართალიც იქნება. თანამედროვე მედია მხოლოდ გამარტივებისკენ ისწრაფვის და ამას ფორმის დახვეწით აკეთებს, შინაარსის ხარჯზე. „შეფუთვისკენ“ მსწრაფი მედია ღირებული თემების ინფლაციას უწყობს ხელს და არაფრით გამორჩეული, პოპულისტი პოლიტიკოსების იმიჯებზე ზრუნავს. თუმცა, არიან ისეთი ავტორებიც, ყოვლისმომცველი ტენდენციის გავლენას, გაბატონებული სტილის მოთხოვნებს რომ გაუძღვს და ორიგინალური, თვითმყოფადი ენით გადმოგვცეს სათქმელი. მოახერხეს და ამ დომინანტური სტილისტიკის საყოველთაო მორჩილების პირობებში შექმნეს ღირებული ტექსტები. ისინი ამბებს ქსელური მედიისთვის ყვებიან. ეს ამბები ყოველდღიურობის ანარეკლია, იმ პრობლემატიკით გაჯერებული, რაც ჩვენს რუტინულ ყოფას ასახავს, იმ სიახლეებით, რითაც ვსუნთქავთ, ვნუხვართ და გვიხარია. ამისთვის, ტრადიციული მედიის გვერდით, საბედნიეროდ, არსებობს ონლაინმედია, თავისი მდიდარი შესაძლებლობებით, გამოხატვის მრავალფეროვანი ფორმებითა და განსხვავებული ტექნიკური მახასიათებლებით.

მედიასაზოგადოების თეორიებიდან ჩვენი თანადროულობისთვის ყველაზე რელევანტურია კომუნიკაციის ტექნოლოგიური დეტერმინიზმის თეორია, რომელიც გვეუბნება, რომ მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებათა სწრაფი პროგრესის პირობებში საზოგადოებაც მისი გავლენის ქვეშ ექცევა. უფრო კონკრეტულად – თეორიის ეს ტიპი ეძიებს, ავლენს და იკვლევს ურთიერთკავშირებს ეპოქის დომინანტურ საკომუნიკაციო ტექნოლოგიასა და საზოგადოების ძირითად მახასიათებლებს შორის. მას სოციალური ცვლილებების გამოწვევა შეუძლია. ამ თეორიის მართებულობას მრავალი ფაქტი ადასტურებს ახლო წარსულიდან თუ თანამედროვეობიდან. თავის მხრივ, ახალი მედიური საზოგადოება საკუთარ მოთხოვნებს უყენებს მედიასაც და ჟურნალისტიკაც. ეს ყოველივე კი მედიატექსტის თხზვის ფორმებსა და მანერაზე აისახება.

ტრადიციული მედიარხების გვერდით სულ უფრო მეტ პოპულარობას იხვეჭს ე.წ. სოციალური ჟურნალისტიკა, რომელიც კონკრეტული ადამიანების პირით მოგვითხრობს სოციალურ, ეკონომიკურ თუ პოლიტიკურ პრობლემებზე. ამბის თხრობა მულტიმედიურ სივრცეში, იგივე „სთორითელინგი“, ხელს უწყობს ნარატიული ჟურნალისტიკის განვითარებას. ამბის თხრობის ხელოვნება გამოიყენება, ასევე, საჯარო გამოსვლების დროს, ფსიქოლოგიაში, მენეჯმენტსა და მარკეტინგში. ისტორიების მოყოლის გზით ინფორმაციის გადაცემა ეფექტური ხერხია საჭირო გზავნილების აუდიტორიამდე მისატანად. საპირნონედ ოპერატიული ჟურნალისტიკისა, ნაირგვარი ფორმით „მთხრობელი“ ჟურნალისტიკა თანამედროვე კომუნიკაციის ერთ-ერთ მძლავრ ინსტრუმენტად გვევლინება. სწორედ ამ ფენომენზე გვსურს თქვენი ყურადღების გამახვილება და კონკრეტული ნიმუშებით მისი მნიშვნელობის წარმოჩენა.

„თუკი სთორითელინგი ამბის თხრობის ხელოვნებაა, მაშინ ჟურნალისტიკა არის სთორითელინგის ხელოვნება“ – ეს მოსაზრება მხოლოდ დღევანდელით არ საზრდოობს. ზოგადად, „ამბობის“ ისტორია ჯერ კიდევ კაცობრიობის დასაბამიდან იღებს სათავეს, მას შემდეგ, რაც ჩვენი წინაპარი ეცადა, მნიშვნელოვანი საინტერესოდ მოეთხრო. საუკუნეების განმავლობაში იცვლებოდა ამბის თხრობის მეთოდები. მათი გათვალისწინება აუცილებელია, თუ გვინდა, რომ დიგიტალური სთორითელინგის სპეციფიკაში უკეთ გავერკვეთ.

უნდა ითქვას, რომ დღეს ინფორმაციის სიჭარბე კაცობრიობისთვის უფრო დიდი პრობლემაა, ვიდრე მისი ნაკლებობა იყო ოდესღაც. როგორც უმბერტო ეკო შენიშნავს, ჰიპერმენზია (მეხსიერების გადატვირთვა ინფორმაციით) მეტ საფრთხეს გვიქმნის, რადგან მედიით გადმოცემული ყოველწამიერი სიახლეების ოკეანეში, დიდი ალბათობით, იმ მნიშვნელოვანს დავკარგავთ, რაც სასიცოცხლოდ აუცილებელია. მაგალითად, არსებობს დადასტურებული ცნობა იმის თაობაზე, რომ 11 სექტემბერს „ტყუპებზე“ განხორციელებული ტერორისტული შეტევის შესახებ ინფორმაციამ ადრევე გაჟონა, თუმცა ადრესატამდე დროულად ვერ მიიღწია, რადგან აურაცხელი შეტყობინების გროვაში ჩაიკარგა.

ინტერნეტის მომხმარებლისთვის საინტერესო ტექსტი რომ დაგწეროთ, პირველ ყოვლისა, უნდა გვახსოვდეს, რომ საკუთარი გზის პოვნა ინფორმაციის ამ უზარმაზარ ნაკადში მოგვიწევს. შექმნილ ვითარებაში განსაკუთრებულ დატვირთვას იძენს საინტერესოდ, ორიგინალურად თხრობის უნარი. ამ ნიჭით დაჯილდოებულ ქართველ ავტორთა შორის გვევლინებიან ჟურნალისტები, მწერლები, პუბლიცისტები, კულტურის, მეცნიერების, აკადემიური სფეროს წარმომადგენლები და, რა თქმა უნდა, პოლიტიკოსები. ზოგადად, ონლაინმწერლობა ყველას იზიდავს, რადგან აქ უფრო იოლია დამკვიდრება, მიმდევრების შემოკრება, მათი დარწმუნება. თანაც, მომგებიანია, რადგან კომერციულ და პოლიტიკურ ინტერესებსაც კარგად ითავსებს. როგორც პოლიტიკა მოქმედებს დღეს მარკეტინგული პრინციპებით და მედიაში ეფექტურ იმიჯებს ქმნის, ისე დიგიტალური მწერლობაც ცდილობს ამ მეთოდით იხელმძღვანელოს და მომხმარებლური საზოგადოების ინტერესები დააკმაყოფილოს. ამ საზოგადოებას კი გარეგნული მეტად იზიდავს, ვიდრე არსობრივი.

როდესაც ქსელურ მედიაში თხრობის მულტიმედიურ ფორმებზე ვსაუბრობთ, უნდა ვახსენოთ აგრეთვე ლონგრიდი (ასე ვთქვათ, „ვრცლად ნაამბობი“). აღნიშნული ფორმა ჩვენში არაა დამკვიდრებული, დასავლურ მედიაში კი აქტიურად გამოიყენება. იგი იძლევა საშუალებას, ავტორმა მრავალფეროვანი ვიზუალური და ვერბალური ხერხებით, მათ შორის – აუდიო, ვიდეო და ფოტომასალით წარმოაჩინოს ამბის სხვადასხვა კუთხე და ამომწურავი, სრულყოფილი, საინტერესო მასალა მიაწოდოს აუდიტორიას. როგორც მედიის მკვლევრები ამბობენ, „ლონგრიდი არის „სტილით“ კითხვა. თუმცა ჯერჯერობით ამ ფორმას გამოცემლები და სარეკლამო კომპანიები ბოლომდე ვერ ითვისებენ. ლონგრიდის ფორმატი, ასე ვთქვათ, ექსპერიმენტის დონეზეა აღქმული. ამის მიუხედავად, დღეს ონლაინმკითხველებისთვის ინფორმაციის მიღების მსგავსი განსხვავებული ფორმა მაინც საინტერესო და მიმზიდველია“ (ცვეტკოვა 2018: 268).

მარკეტინგული პრინციპები ვახსენეთ და განვმარტავთ, რას ვგულისხმობთ: პირველ ყოვლისა, ამბის მთხრობელი წინასწარ ატარებს მცირე „კვლევას“, განსაზღვრავს სამიზნე აუდიტორიას

– ვის მიემართება მისი გზავნილები. პოტენციური ადრესატების გამოვლენა უმნიშვნელოვანესია, რადგან ავტორი ამით ამოცანას ბევრად იმარტივებს – ახერხებს იმ პრობლემების იდენტიფიცირებას, რაც აუდიტორიის კონკრეტულ სეგმენტს აღეგებს. ასე იგი იოლად იპყრობს მკითხველის ყურადღებას. როდესაც ტრადიციული მედიატექსტის შინაარსობრივ და სტრუქტურულ ელემენტებზე ვსაუბრობთ, პირველ ყოვლისა, სათაური უნდა ვახსენოთ. ეფექტური სახელდება არა მხოლოდ სიმბოლური ასახვაა ტექსტში თქმულისა, არამედ საუკეთესო გზაც – მკითხველის მოსაზიდად. ოსტატურად შეთხზული სათაური ადვილად იპოვის თავის მკითხველს ონლაინსივრცეში. თუმცა, სოციალურ ქსელებში მის გარეშეც გადიან ფონს, რადგან პოსტები სათაურს არ საჭიროებს. შესაბამისად, ძირითადი დატვირთვა ტექსტის დასაწყისზე მოდის. მეთაური ფრაზა, პირველი აბზაცი უნდა იყოს მთავარი იარაღი ავტორის ხელში, რათა მან აუდიტორიის ყურადღება მიიპყროს და ტექსტი ბოლომდე წააკითხოს. არც ეს ხერხი გახლავთ ახალი, მას „ლიდის“ ხელოვნებას უწოდებენ, რაც ერთ დროს გაბატონებული სტილი იყო დასავლურ პრესაში. არსებობს „ლიდების“ კლასიკური ნიმუშებიც, რომელთა ავტორებს პროფესიულ სფეროში უდიდესი აღიარება ხვდათ წილად. ბევრი მათგანი პულიცერის პრემიითაც დაჯილდოვდა.

მიმზიდველი დასაწყისი ავტორს ეხმარება სიუჟეტური ხაზიც ოსტატურად განავითაროს, კულმინაციამდე ინტერესით მიიყვანოს მკითხველი და მერე მოხდენილი დასასრულით საბოლოოდ მოინადიროს მისი გული. როგორც ნამდვილ მწერლობაში, აქაც, მეტი ექსპრესიისთვის, დამაჯერებლობისთვის, თხრობისას პერსონაჟები შემოჰყავთ, დიალოგებს თხზავენ... ამბის თხრობის დრამატურგია მთელი ხელოვნებაა და მას მხოლოდ ნიჭიერი ავტორები ქმნიან. ორიგინალური, მრავალსახოვანი ნარატივის შექმნა შეუძლია თავისი საქმის საუკეთესოდ მცოდნე, წიგნიერ ავტორს, რომელსაც წერის ოსტატობასთან ერთად, წარმატებული პროფესიული გამოცდილება უმაგრებს ზურგს.

ტენდენციურობა რომ არ დაგვწამონ, ავტორი, რომლის ონლაინტექსტები გვსურს წარმოგიდგინოთ, იმ მთავარი კრიტერიუმების მიხედვით შევარჩიეთ, რომელთაც აუდიტორია განსა-

კუთრებულ ყურადღებას აქცევს. ეს კრიტერიუმებია: პროფესიული კომპეტენცია, მრავალრიცხოვანი მიმდევარი („გამომწერი“) სოციალურ ქსელში, სტატუსების გამოქვეყნების ინტენსივობა და აქტუალურ თემებზე მსჯელობა.

პოლიტიკური ბატალიებით, მუდმივი დაპირისპირებითა და პოლარიზებული განწყობებით გამორჩეული თანამედროვე ქართული რეალობა მსუყე მასალას იძლევა განსჯისათვის. საზოგადოებრივი აზრის ჩამოყალიბებაზე უდიდესი გავლენა აქვს ე.წ. „შეხედულების ლიდერებს“ (ტერმინი გვხვდება სხვადასხვა დეფინიციით: „გავლენის ლიდერები“, „მოსაზრების ლიდერები“ (ინგლის.: „opinion makers“ ან „opinion leader“), რომლებიც სულ უფრო ხშირად იყენებენ მულტიმედიაპლატფორმებს საკუთარი მიზნებისთვის. მათი მოსაზრებები უამრავი ადამიანის ქცევაზე მოქმედებს, რაც საბოლოოდ საარჩევნო ყუთებთან ვლინდება. შეხედულების ლიდერთა შორის ბევრია კონკრეტული პოლიტიკური ძალის მხარდამჭერი, ამა თუ იმ პარტიასთან აფილირებული პერსონა, რომელიც ღიად გამოხატავს მის იდეებს და ამ მიზანდასახულობით ქმნის მედიატექსტებსაც.

„მოსაზრების ლიდერობა“ გულისხმობს საკუთარი ინტერპრეტაციით დანახული რეალობის საზოგადოებისთვის გაზიარებას. ამერიკელი სოციოლოგების – ელიჰუ კატცისა და პოლ ლაზერფილდის მიერ შემუშავებული „კომუნიკაციის ორსაფეხურიანი თეორიის“ მიხედვით, იდეები გადაეცემა ჯერ მედიიდან გავლენიან ადამიანებს, შემდეგ კი მათი მეშვეობით – ფართო საზოგადოებას (Paul Lazarsfeld & Elihu Katz (1957)).

„გავლენის ლიდერები“ აქტიურად სტუმრობენ სხვადასხვა მედიაპლატფორმას. გამოირჩევიან კომპეტენტურობით იმ საკითხში, რაზეც საუბრობენ, აქვთ კარგი რეპუტაცია და სარგებლობენ საზოგადოების ნდობით. აქვთ მაღალი მოტივაცია, რომ გაზარდონ საკუთარი სოციალური სტატუსი (მაღლაკელიძე 2019: 9-10).

ცნობილი ფსიქოლოგი და მწერალი ნათია ფანჯიკიძე ერთ-ერთია იმ ქართველ ავტორთაგან, ვინც ზემოთ მოხმობილ კრიტერიუმებს სრულად აკმაყოფილებს, აქტიურობს სოციალურ ქსელში და მაღალი რეიტინგითაც სარგებლობს. „ფეისბუქში“ მას 92 796 „გამომწერი“ ჰყავს. პოსტი, რომლის შესახებაც გვინდა

ვისაუბროთ, მიმდინარე წლის 20 ოქტომბერს გამოქვეყნდა და მას 6,9 ათასი მოწონება, ათასზე მეტი კომენტარი და ამდენივე გაზიარება მოჰყვა. მკითხველი რომ მყისიერად „დაიმგზავროს“, ამ ავტორს დიდი ძალისხმევა არ სჭირდება, რასაც მისი გულწრფელობა, თხზვის ორიგინალური მანერა და მორალური პოზიცია განაპირობებს. თემატური მრავალფეროვნების მიუხედავად, ნათია ფანჯიკიძის პოსტები, უმეტესად, ქვეყანაში მიმდინარე პროცესებზე რეაგირების მცდელობებია. თავის მინი-ბლოგებში იგი ცდილობს შუამავლის როლი იკისროს, ნეიტრალურობა შეინარჩუნოს (თუმცა, ნეიტრალურობა რალაც დოზით მაინც ნიღბავს სიყალბეს), მოარიგოს დაპირისპირებული მხარეები და მიუკერძოებლად ისაუბროს ქვეყნისთვის საჭირობოროტო თემებზე. პოლიტიკასთან მისი კავშირი პოლიტიკოსის მეუღლის როლით თუ დასტურდება (ირაკლი ალასანიას ცოლი გახლავთ), მაგრამ პროფესიონალი ფსიქოლოგისთვის დღევანდელი რთული ვითარება მდიდარ მასალას იძლევა განსასჯელად.

„მხარდამჭერი რომ ვიყო, მივიდოდი ყოფილ პრეზიდენტთან, მივუტანდი შავი მამლის ბულიონს და ვეტყოდი, აბა, ერთი ლუკმა ჩემი ხათრით, მეორე ლუკმა იმის ხათრით... აბა, თვითმფრინავი მოფრინავს...“ – ასე იწყებს საუბარს ნათია ფანჯიკიძე ერთ-ერთ ბოლოდროინდელ პოსტში, რომელიც თანადროულობის მწვავე თემას – ექსპრეზიდენტ მიხეილ სააკაშვილის პატიმრობას უკავშირდება. ლიდში, რომელიც რეფერენციის მაღალი ხარისხით გამოირჩევა და, პირველ ყოვლისა, მიემართება მიმდინარე პოლიტიკური პროცესებისადმი სკეპტიკურად განწყობილ აუდიტორიას (იმავედროულად, ძალიან აღიზიანებს მოშიმშილე პრეზიდენტის მომხრეებს), უკვე ნათლად ჩანს ავტორის პოზიცია, რასაც ირონიული ტონი აძლიერებს. ამ შემთხვევაში, მისი მიზანი, აქტიური დასაწყისით მიიმხროს მკითხველი, სრულად მიღწეულია. ზოგადად, „სთორითელინგის“ სპეციფიკა გულწრფელობისა და უშუალობის მაღალ ხარისხს გულისხმობს. მკითხველი მთხზველში თანამოსაუბრეს უნდა გრძნობდეს, თითქოს პირადად მას უყვება ამბავს და საკუთარ მოსაზრებებს უზიარებს. თხრობის სტილიც სადა, ნათელი უნდა იყოს, ტერმინებისგან და „პროფესიონალიზმებისგან“ თავისუფალი, ლაკონური და დანურული.

ეს ამოცანა ავტორმა წარმატებით შეასრულა. ირონიული პირდაპირი ლიდით (ტექსტის დასაწყისი) მიიმხრო აუდიტორია და მაშინვე მთავარ სათქმელზე გადავიდა, მკითხველს დავით მეფის მაგალითი შეახსენა და ამბის მორალურ მხარეზე გადაიტანა აქცენტი. „ადამიანების მორალურად დაჩაჩანაკებაზე უარესი არაფერი შეიძლება იყოს და ვინც ამას აკეთებს, ყველაზე დიდი დამნაშავეა ქვეყნის წინაშე“ – შეახსენებს ავტორი ხელისუფალს – წარსულსაც და მოქმედსაც, ცოდვების მონანიებისკენ მოუწოდებს მათ, ვინც შესცოდა და არ მოინანია. მკითხველში რომ თანაგანცდა გააძლიეროს, საკუთარ გრძნობებსაც წრფელად გაანდობს: „ყოველ დილას რომ ვიღვიძებ, სანამ გავწონასწორდები, ყველა დარდს ერთად ვდარდობ, თუკი რამე შემეცოდავს და იმასაც, რაც არ შემეცოდავს“. ან კიდევ: „ვცდილობ გრილი ვიყო და შორიდან ვუყურო ამ გროტესკს, რაც ხდება, მაგრამ ამომეთქმევინა, მტკივა მაინც, როგორც ჩანს“.

პერსონალური ისტორიით, პირადი ემოციებით გადმოცემული ამბავი მისი წუხილია ფუჭად დაკარგული დროისა და იმის გამო, რისი მომსწრენიც გაეხდით. დაუნდობლობა, შუღლი, ერთმანეთის გამეტება, მუდამ კრიჭაში დგომა... ეს ვნებები ასუსტებს, ღლის ქვეყანას, უკან ხევს განვითარების გზიდან. „ბოროტებაზე და მტრობაზე დიდი სისულელე და ცხოველურ წარმოშობასთან ნათესაობის მამხილებელი ხომ ადამიანში სხვა არაფერი არსებობს“ – ამ მტკიცებითი ფრაზით ასრულებს თხრობას პოსტის ავტორი და ერთგვარად აჯამებს სათქმელს, რომელიც დარწმუნების რიტორიკითაა გამყარებული.

ზოგჯერ ავტორი მოკლე, ერთ ან ორფრაზიანი პოსტებით ეხმიანება საჭირობოროტო თემას. ასეთი ტექსტები ძირითადად გროტესკულია. მათში მხილებულია ის მანკიერებები, რაც დღევანდელ საზოგადოებაში გამეფებულა, გამათრახებულია პოლიტიკოსები, სამსჯავროზეა გამოყვანილი ძლიერნი ამა სოფლისანი, ვისაც ძალაუფლება ხელთ უპყრია, მაგრამ საქვეყნო საქმეებისთვის ვერა და ვერ მოუცლია. ეს პოსტები სხვადასხვა მიზანდასახულობისაა – ზოგჯერ საერთო პასუხია კრიტიკულ კომენტარებზე, ხან ლალი ირონიით ოპონენტთა ვნებათაღელვის დაცხრობის, ხან კიდევ მარადიულ ფასეულობათა შეხსენების

მცდელობაა. ამგვარ მინიმალისტურ ტექსტებს ერთი ხელწერა აქვს. თითქოს ფინჯან ყავაზე სასაუბროდ იხმოზს მკითხველსო, მათი უმეტესობა ასე უშუალოდ იწყება: „რა მაგის პასუხია და...“ (ავტორი ხშირად იყენებს, ასევე, ჩანართს: „როგორც ძველი რაჭული ანდაზა ამბობს“...). ქვემოთ წარმოდგენილი მაგალითები ნათლად ადასტურებს ჩვენს ნათქვამს:

„რა მაგის პასუხია და ყოფა-ქცევა რომ დამინუნეს ნაცებმა და მამაჩემი დაიბარეს მშობელთა კრებაზე, ნეტავ გამოცხადდა, გამოეცხადათ? და ფხიზელი იყო? თუ საფერავის ბოციით? (26 ოქტომბერი, 1,1 ათასი მონონება, 159 კომენტარი, 2 გაზიარება)“.

„რა მაგის პასუხია და დღესასწაულთა შორის ყველაზე ბუნებრივად ჰალოვინის აღნიშვნა გამოგვდის (პოსტი 27 ოქტომბერი, 1,5 ათასი მონონება, 88 კომენტარი, 41 გაზიარება)“.

„რა მაგის პასუხია და ხომ არის ხალხი, რომ ამბობს, მივალ და ორივეს გადავხაზავ! ხოდა აი ახლა ვუყურებ ვიდეოებს და გადავწყვიტე, არცერთი არ მემეტება გადასახაზად, ხოდა, მივალ და ორივეს შემოვხაზავ! (30 ოქტომბერი, 1,8 ათასი მონონება, 282 კომენტარი, 16 გაზიარება)“.

ჩვეული დასაწყისი არ აქვს, მაგრამ სათქმელს ცხადად ამბობს ეს დანურული ფრაზა:

„ღმერთმა ამრავლოთ. ორ სულ მოსახლეზე თითო მერი მოგვდის (22 სექტემბერი, 3,6 ათასი მონონება, 203 კომენტარი, 97 გაზიარება)“.

სოციალური მედიის ბუნება წინააღმდეგობრივია. მართალია, თავისუფლებას, თვითგამოხატვის შესაძლებლობას გაძლევს და უკუკავშირსაც გთავაზობს, თუმცა ამით ბევრ ჩასაფრებულ ავის-მოსურნეს უხსნის გზას. ამ შემთხვევაშიც, განხილული პოსტის ათასზე მეტი კომენტარიდან დიდი წილი შეურაცხყოფით, ზიზღით, ბოლმითაა სავსე და ბევრად სცდება ეთიკური ნორმების ზღვარს. ასე განსაჯეთ, ავტორის პირად ცხოვრებაში ჩარევის ფაქტებსაც შეიცავს. ამ სავალალო ვითარებიდან გამოსავალი, სამწუხაროდ, არ არსებობს. დღეს ბევრს საუბრობენ ინტერნეტის რეგულირების მექანიზმზე, იმ ინსტრუმენტებზე, რაც ხელს შეუწყობს მსგავსი აღვირახსნილი ინფორმაციული იერიშების თა-

ვიდან არიდებას, მაგრამ ჯერჯერობით ეს მხოლოდ ვერსიებია და პრობლემის მოგვარებამდე ძალიან შორია.

შეურაცხმყოფელი, აგრესიული და არაეთიკური კომენტარების ავტორებს ბლოგერი უპასუხოდ მაინც არ ტოვებს. ამ დაუმსახურებელ აგრესიას იგი მშვიდი, უდრტივინველი ტონით, ჩვეული ლალი იუმორით ხვდება და გახელეუბლ ოპონენტთა დაშოშმინებას ცდილობს:

„რაც არ უნდა გიპასუხოთ, რომელიმე მხარე დამცხებს, ამიტომ ჩემად ვიქნები)“ (64 მონონება)

„უჰ, დაიკიდე. ამერია უკვე სათვალავი, როდის რომელი მორბის და გადავაგდებ სავარცხელს, გამოაპოზენ ტყეს, გადავაგდებ სალეს ქვას და ასე)“

მაგრამ ყოველთვის ასე მშვიდად ვერ შეხვდები დაუმსახურებელ ბრალდებას. მეტისმეტად გაცხარებულ ოპონენტს, რომელმაც ბარბარე რაფალიანცის სიკვდილის ამბავი შეახსენა და ამ ტრაგედიაზე პასუხისმგებლობა მასაც დააკისრა, მკაცრად პასუხობს:

„ჩემო ძვირფასო, ... მე ერთნაირი პატივისცემით გცემთ პასუხებს თქვენნაირებსაც, სანამ მთლად ყველა ზღვარს არ გადააბიჯებთ და პრეზიდენტებსაც, კარგი ქვეყნის პრეზიდენტებთანაც მისაუბრია და თვალებს არ ვხრი ლაპარაკის დროს და ბელადებს და „ღმერთებს“ თვალეში ვუყურებ. 10 თვის ბავშვი კი სწორედ იმ არანორმალურმა, ზონდერების თარეშისგან გამონვეულმა არეულობამ იმსხვერპლა, რა ისტერიულ ფონზეც მიდიოდა არჩევნები და ცოტა მოთოკეთ... ახლა მაინც მოთოკეთ ეგ თქვენი ყოვლად უაზრო აგრესია (249 მონონება)“.

არცთუ იშვიათად სოციალურ ქსელში ერთი პოსტის ქვეშ მთელი სპექტაკლი თამაშდება, მასში მონაწილე მთავარი პერსონაჟებით: ავტორი, ოპონენტი, მისი მხარდამჭერები და ავტორის მოსარჩლეები. ყველაზე მახვილგონიერ კომენტატორებს მომწონებლების არმია ჰყავთ ორივე მხრიდან. ვნებათაღელვა პიკს რომ მიაღწევს, „გამშველებლებიც“ უმალ გამოჩნდებიან ხოლმე. ზოგიერთი „ფრენდი“ ცდილობს მომრიგებლის როლი იტვიროს, ორივე მხარე დაამუნათოს, ან კიდევ, ცნობილ პიროვნებათა ციტაციის გზით შეაგონოს. ასე მოიგო ბევრის გული კომენტარის

ავტორმა, ვინც მოპაექრებს ნელსონ მანდელას სიტყვები შეახსენა: „გონება, რომელიც შურისძიებას ესწრაფვის, ანგრევს სახელმწიფოს, ხოლო გონება, რომელიც შერიგებისკენ ესწრაფვის, ერად აყალიბებს მას!“ (107 მონონება).

„დრამერის“ სახელს („ნიკნეიმს“) ამოფარებული ფეისბუქმეგობრის გულწრფელი და ემოციური სიტყვები, სოციალური ქსელის გავლენიანი ქალი-ავტორის მიმართ თქმული, ალბათ, სხვათა გულისთქმასაც გამოხატავს:

„პოლიტიკაში ისე ვერკვევი, როგორც ჩინურის რომელიმე დიალექტში, არც „მხარე“ არ ვარ, შესაბამისად. მაგრამ ის კი ვიცი დარწმუნებით, რომ იმ არაჩვეულებრივ და განსაკუთრებულ ადამიანთაგანი ხარ, ასე ცოტა რომ არიან დღეს და ასე რომ გვჭირდება ყველას უკვდავების წყალივით. ისეთი, სიცოცხლეს ფერებს რომ აძლევენ. ამ ქვისა და ტალახის მსროლელ ადამიანებისაგან გამომეტებული, შენამდე ვერასოდეს ვერაფერი მოვა, ვერასოდეს!!!“

სითბოთი, მადლიერებით სავსე სიტყვები, რაც ნამდვილად არაა იშვიათი ნათია ფანჯიკიძის „კედელზე“, ნათლად მონშობს ადრესატისადმი ნდობას, პატივისცემას. ამას კი დამსახურება სჭირდება. პოსტების უკუკავშირიდან ჩანს, რომ ავტორი ყოველთვის ყურადღებით კითხულობს კომენტარებს, არასდროს ტოვებს რეაგირების გარეშე თითოეულ გამოხმაურებას:

„...თუ თვალი მოკრათ, დიდხანს უკოცნელადაა ჩემ კედელზე ვინმე, გთხოვთ, ჩაეხუტოთ, არ ხარ მარტო, აქ ვართ ჩიტოსანთა დიდი ლაშქართქო. მერე რა მოხდება და, როგორც ძველი რაჭული ანდაზა ამბობს – მდინარე იწყება ნაკადულით, მეგობრობა ღიმილით და ლოთობა ყლუპით. ხოდა ფბ-ზე მხოლოდ სიყვარულის მდინარეებს რომ ჩავყვებით ერთად, დაგულულები, ნაკოცნავები, ნაპირზე მდგომები ერთმანეთს ეტყვიან ჩვენზე, მანდ არ შეცურო, გიჟები ბანაობენ, ღვინის მდინარეა, ჩიტოსნები და ლოთები კოცნაობენ სიყვარულის სახელით და სეირნობენ ტივებით დილიდან დილამდეო. „დაგვაჰაიდებენ“ თავმოებურებულები, აისხამენ ნამგალს და უროს და გარეკავენ ერთმანეთს

აგრესიულ პატრიოტიზმში სამეცადინოდ (19 ოქტომბერი 1,6 ათასი მონონება, 178 კომენტარი, 17 გაზიარება)“.

უშუალობა, დიალოგურობა, მორალურ ფასეულობებზე აქცენტირებით პრობლემათა არსის წარმოჩენის მცდელობა, ზოგჯერ მწვავე კრიტიკა ის მახასიათებლებია, რაც ნათია ფანჯიკიძის ხელნერას ქმნის. მკითხველი აუდიტორიისადმი გულთბილი დამოკიდებულება, მეგობრული ტონი, გულისხმიერება და, რაც მთავარია, პროფესიონალიზმი განაპირობებს ამ ავტორის პოპულარობას ქსელურ მედიაში, მისდამი მკითხველის ნდობასა და სიყვარულს. ზემოთ განხილული ნიმუშები ამას ნათლად ადასტურებს.

ამგვარად, წარმოდგენილი ნაშრომით შევეცადეთ გვეჩვენებინა, როგორ უნდა მოვყვეთ ამბავს ქსელურ მედიაში. პოპულარული ავტორის პოსტინგზე დაკვირვებით მივადევნეთ თვალი იმ პროცესს, რაც სოციალურ ქსელში ავტორისა და მკითხველის ურთიერთობის თავისებურებას გამოკვეთს. დღეს თავისუფალი სადისკუსიო სივრცე, რასაც ონლაინფორუმის იდეა გულისხმობს, პოლიტიკურად ანგაჟირებული პერსონების თვითგამოხატვის ასპარეზად იქცა. მაგრამ ნათია ფანჯიკიძის მსგავსი ავტორები გვიყვებიან ამბავს იმის შესახებ, როგორ დავრჩეთ ადამიანებად და ამ უნდობარ დროში როგორმე გადავრჩეთ.

დამონებანი:

ლაზერფელდი ... 1957: Lazarsfeld P., Katz E., *Two-step flow of communication*“, *University of Pennsylvania*, 1957, Retrieved from: <https://pdfs.semanticscholar.org/14bf/5eec662109371eb45b6028a9160a2efb9cad.pdf> – ბოლო ნახვა: 21.11.2021.

მაღლაკელიძე 2019: მაღლაკელიძე ნ. *ფეისბუქსტატუსი – თანამედროვეობის აქტუალურ თემათა რეპრეზენტაციის საშუალება*. სამაგისტრო ნაშრომი. თსუ, 2019. ვებ.მის: <https://opencscience.ge/bitstream/1/1193/1/MA%20Thesis.%20Maglake-lidze%20%281%29maskomi2019.pdf> – ბოლო ნახვა: 21.11.2021.

პოსტელნიკუ 2016: Postelnicu M., *Two-step flow model of communication*. University of South Florida. Retrieved from: <https://www.britannica.com/topic/twostep-flow-model-of-communication> – ბოლო ნახვა: 21.11.2021.

ცვეტკოვა 2018: Tsvetkova, M. *The Revival of Long Reading: A New Multimodal Narrative Format*. <https://bit.ly/3zfgWZ8> – ბოლო ნახვა: 21.11.2021.